

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДОНЕЦЬКИЙ НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР
СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ»
(ДП «Донецькстандартметрологія»)

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**для проведення навчань, лекцій, бесід на тему: «Поради керівникам та працівникам щодо запобігання та протидії корупції»
згідно Закону України «Про запобігання корупції»**

Покровськ
2018

Поради керівникам та працівникам щодо запобігання та протидії корупції

1. Станьте прикладом нетерпимості до проявів корупції. Своєю поведінкою давайте оточуючим зрозуміти, що не тільки не будете самі приймати участі у корупційних діях, але й не будете приховувати корупційних дій своїх колег. Корупцію легше подолати тоді, коли кожен поставить собі на меті їй запобігати.

З моменту прийняття на роботу працівники підприємства зобов'язані сумлінно виконувати свої обов'язки, дотримуватись законодавства та принципів доброчесності у своїй поведінці.

2. Рішуче припиняйте спроби втягнути Вас у корупційні дії. Негайно повідомляйте про такі спроби керівництву. Не створюйте в оточуючих враження, що Ви відкриті для «Невеликих ознак уваги». Не піддавайтеся спокусі таким чином поправити своє матеріальне становище. Не соромтеся відмовитися від подарунка або віддати його назад, супроводжуючи цю вимогу роз'ясненням правил, яких Ви маєте дотримуватись. Працівники підприємства повинні чітко дотримуватись норм законодавства про заборону прийняття винагород або подарунків та вимог доброчесної поведінки. Якщо третя особа попросила Вас зробити їй протиправну послугу, негайно проінформуйте про це своє керівництво. Це допоможе уникнути будь-якої підозри в корупції та дасть змогу вжити заходів проти правопорушників. Якщо Ви опираєтесь спробам втягнути Вас у корупцію, однак не повідомляєте про це керівництво, особа, яка схилила Вас до корупційних дій може повторити свою спробу звернувшись до когось з Ваших колег. Захистить своїх колег від спокуси втягнутися у корупцію – послідовно розкривайте намагання сторонніх осіб корумпувати Вас. Працівники повинні протидіяти корупції разом, таким чином вони досягнуть злагоджених дій, результатів у попередженні корупції.

3. Якщо у Вас з'явилося відчуття, що Вас хочуть попросити про послугу, яка суперечить Вашим обов'язкам, покликайте когось зі своїх колег у якості свідка.

Іноді в ході розмови із сторонньою особою у Вас може виникнути підозра, що Вам намагатимуться зробити протиправну пропозицію, яку буде нелегко відхилити. Часто в такій ситуації не допомагає лише відмова від корупційних дій, тому Вам не варто намагатися владнати ситуацію власними силами. Запросіть до участі у розмові одного із своїх колег.

4. Працюйте так, щоб Вашу роботу можна було в будь-який момент перевірити. Ваша робота повинна бути прозорою та зрозумілою для керівництва, колег та інших осіб. Можливо Вам доведеться змінити своє місце роботи або бути тимчасово відсутнім, тому Ваша робота повинна бути настільки прозорою, щоб в будь-який час особа, що Вас замінить, могла виконувати Ваші обов'язки.

5. Чітко відокремлюйте професійну діяльність від свого приватного життя. Перевіряйте, чи немає конфлікту інтересів між Вашими посадовими обов'язками та приватними інтересами.

Спроби корупції часто починаються з того, що треті особи намагаються розширити службові контакти та перенести їх у сферу приватного життя. Відомо, що особливо складно відмовити у «невеликій послугі», коли з цією особою існують дружні стосунки, а також коли сам працівник або його родина отримує привілеї у будь-якому вигляді (квітки на концерт, запрошення до дорогих ресторанів) на які не можна відповісти тим самим, тощо. Отже, в приватному житті Ви з самого початку повинні дати оточуючим зрозуміти,

що відокремлює професійну діяльність від приватного життя. Це дозволить уникнути підозри у Вашої корумпованості.

У кожної особи, яка звертається до Вас у зв'язку з Вашою професійною діяльністю є право очікувати від Вас неупередженої, справедливої, обґрунтованої тобто добросовісної поведінки. Тому, під час будь-якої професійної діяльності, за яку Ви несете відповідальність, перевіряйте, чи не вступають Ваші власні інтереси, а також інтереси Ваших рідних з якими Ви пов'язані, в конфлікт з Вашими посадовими обов'язками або інтересами підприємства. Піклуйтеся про те, щоб ніхто не міг звинуватити Вас в упередженості.

Якщо в конкретних посадових обов'язках Ви вбачаєте можливе зіткнення Ваших посадових обов'язків та приватних інтересів або інтересів третіх осіб, з якими Ви пов'язані, негайно повідомте про це своє керівництво з метою вжиття відповідних заходів. Якщо, у випадку конфлікту інтересів, Ви надали перевагу власним інтересам, окрім шкоди Вашому особистому авторитету може бути завдано шкоду авторитету всього підприємства. Особливо це стосується керівників структурних підрозділів.

6. Запобігайте корупції, викриваючи випадки корупційних дій.

Корупції можна запобігати лише, коли кожний працівник відчуває свою відповідальність за досягнення загальної мети створення вільного від корупції підприємства. Це означає, що всі працівники, в рамках виконання своїх завдань, повинні дбати, щоб сторонні особи не мали можливості впливати на Ваші рішення і що корумпованих колег не можна прикривати через почуття солідарності або лояльності. Не приховуйте протиправних діянь!

7. Постійно підвищуйте свою кваліфікацію з питань запобігання корупції.

Якщо Ви працюєте у сфері, що пов'язана з особливими корупційними ризиками, використовуйте у своїй діяльності рекомендації щодо інформування про прояви корупції, небезпечні ситуації, заходи запобігання корупції, кримінальні та дисциплінарні наслідки корупції. Це допоможе Вам правильно реагувати у випадках, коли Вас намагаються втягнути у корупційні дії, а також у випадках викриття корупційних дій Ваших колег. Використання таких рекомендацій надасть вам впевненості у власних силах щодо можливого розв'язання питань, пов'язаних з корупцією, у спосіб, що відповідає законодавству.

Рекомендації з питань запобігання корупції керівникам структурних підрозділів.

Ви маєте бути прикладом і піклуватися про свої підлеглих. Ваша поведінка, а також увага мають велике значення для запобігання корупції. Тому, Вам необхідно проявляти активність і далекоглядність у сфері керівництва та контролю за підлеглими. Особливу увагу потрібно приділяти чіткому розподілу сфер відповідальності, прозорості завдань співробітників та забезпеченню належного контролю.

До причин та умов, що сприяють корупції, належать, наприклад:

1. Недостатній контроль за службовою діяльністю підлеглих.
2. Безперечна довіра до співробітників, які працюють тривалий час та працівників з вузькою спеціалізацією.
3. Психологічна невитриманість працівників, які працюють у сфері, пов'язаній з особливим ризиком корупції.
4. Негативний приклад прийняття подарунків керівництвом.

5. Безкарність осіб, які були викриті при скоєнні корупційних дій, що призводить до формування почуття всездозволеності у інших співробітників.

Ви можете протидіяти корупції наступним чином:

1. Навчайте та інформуйте про небезпеку корупції.

Використовуючи цю Пам'ятку з метою запобігання корупції. Постійно розмовляйте з підпорядкованими Вам особами про обов'язки, що випливають із заборони прийняття винагороди та подарунків та з застережень щодо запобігання конфлікту інтересів.

2. У межах Ваших повноважень впроваджуйте організаційні заходи щодо запобігання корупції.

Приділяйте увагу чіткому визначенню кола завдань підпорядкованих Вам осіб і, у разі необхідності, обмежуйте сферу прийняття ними рішень. Чітко визначаєте структуру повноважень, межі прийняття рішень «на власний розсуд» та необхідність візування документів. Приділяйте особливу увагу тим напрямкам роботи, де існує підвищені корупційні ризики.

3. Запобігання корупції вимагає також підвищеного піклування про своїх підлеглих.

Постійний діалог з підлеглими є ознакою піклування про них. Звертайте увагу на робочі та приватні проблеми своїх підлеглих. Забезпечуйте необхідну допомогу підлеглим, наприклад, шляхом звільнення працівника від виконання завдання, якщо Вам стає відомо про конфлікт інтересів, що виникає у зв'язку з роботою близьких осіб цього працівника. Особливу увагу приділяти працівникам, у яких надмірне або недостатнє навантаження. Потрібно бути особливо уважним, якщо Вам стає відомо про уподобання когось із співробітників, що суперечать їх можливостям (наприклад, залежність або схильність до дорогих хобі, які складно фінансувати лише за рахунок заробітної плати) або про велику заборгованість співробітника. Особи, які мають великі фінансові проблеми не повинні призначатися на посади, де існує високий ризик проявів корупції. Також особливу увагу слід звертати на випадки, коли працівник часто висловлює незадоволеність підрозділом, у якому він працює. У таких випадках необхідно вживати превентивні заходи.

4. Контроль як спосіб керівництва.

Не забувайте, що в корупції немає тих, хто скаржиться. Тому запобігання корупції залежить від Вашої уважності та поінформованості ваших працівників.

Тому намагайтеся:

- Оптимізувати контроль за виконавською дисципліною підпорядкованих Вам осіб.
- Приділяти особливу увагу проявам ознак корупції.
- Проводити періодичну перевірку дотримання процедур щодо прийняття рішень та їх виконання.

Використовуйте можливості з підвищення кваліфікації та поінформованості підпорядкованих Вам осіб щодо корупції.

Попереджувальні ознаки корупції.

Незвичайна поведінка працівника часто є такою, яку можна розцінювати, як сигнал про його корумпованість. Однак, ця поведінка супроводжується певною невизначеністю, оскільки деякі з її ознак вважається нейтральним або навіть позитивними, хоча пізніше їх можна розпізнати, як надійні сигнали схильності того чи іншого працівника до вчинення корупційних дій.

Жодна з ознак «підозрілої» поведінки працівника не є «доказом» його корумпованості. Однак, якщо на підставі деяких висловів працівника та спостережень за ним, якась його

поведінка видається Вам незвичною, Ви маєте перевірити, чи не містить поведінка підлеглого інших ознак корупційної діяльності.

1. Нейтральні ознаки.

- Дуже високий життєвий стандарт працівника, що викликає увагу та який неможливо пояснити (дорогий стиль життя, демонстрація символів статусу).

- Явні підозрілі приватні контакти між працівниками та третіми особами.

- Незрозумілий опір працівника при зміні завдань або переводу його на інше місце роботи, особливо якщо перехід на інше місце роботи пов'язаний з перспективою підвищення заробітної плати.

- Нетипова, незрозуміла поведінка, замкнутість, роздратованість, різкі зміни у ставленні до колег та керівництва.

- Соціальні проблеми (алкогольна, наркотична залежність, залежність від азартних ігор тощо).

- Надмірне честолюбство, вихвалення контактами в професійній та приватній сферах.

- Використання пільг, які надають треті особи (особливі умови придбання речей, не сплачення рахунків у ресторанах, запрошення до приватних або інших заходів)

- Явна щедрість сторонніх осіб (наприклад, спонсорство).

2. Ознаки про небезпеку вчинення корупційних діянь.

Окрім нейтральних ознак існують також ознаки, які є характерними для корупції, тому вони вважаються «ознаками про небезпеку».

Ознаки внутрішньої небезпеки:

- Дії в обхід наказів та розпоряджень.

- Незвичні рішення без достатнього обґрунтування.

- Видача дозволів в обхід інших осіб, що несуть за це відповідальність.

- Замовчування небездоганної поведінки працівників, особливо у випадках їх протиправної поведінки.

- Відсутність або недостатність контролю у справах, в яких це особливо необхідно.

- Відсутність реакції на підозрілі випадки та події.

- Занадто висока концентрація завдань на одну особу.

Масштаб та вид необхідних антикорупційних заходів можна визначити лише у кожній конкретній ситуації. Не забувайте про те, що корупція – не «невеличка провина», а її замовчування шкодить в Вашому власному авторитету. У випадку невиконання обов'язків керівника Ви можете нести дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.